

Рецензія
на дисертаційну роботу Ван Юцзе «**ФЛЕЙТА В ТВОРЧОСТІ**
КИТАЙСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
XX-ПОЧАТКУ XXI СТОРІЧ:
ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 – музичне мистецтво

Творчість композиторів і виконавців КНР є своєрідною і унікальною, тому викликає інтерес як виконавців, слухачів, так і науковців. Актуальність теми дисертаційної роботи полягає в тому, що, по-перше, в українському музикознавстві немає досліджень, присвячених творчості для флейти китайських композиторів XX-XXI ст. в жанровому і стильовому аспектах; по-друге – на сьогодні постає питання осмислення шляхів *міжстильової взаємодії* у глобалізаційних процесах сучасного музичного мистецтва.

Мета дослідження є цілком відбиваючою потребам сучасного музикознавства, а саме – формування жанрово-стильової системи флейтового мистецтва Китаю XX-XXI ст. Ця наукова проблематика розкривається в дисертації Ван Юцзе за трьома напрямками – *жанр, стиль, програмність*. Питання, пов'язані з жанром, торкаються композиторської інтерпретації та комунікативної функції, зі стилем – китайського національного стилю, його розвитку і взаємозв'язку з індивідуальними стилями. Програмність вивчається на рівні образів, символів і знаків як підґрунтя флейтової творчості китайських композиторів.

Матеріалом дослідження слугують твори західноєвропейських, українських та китайських композиторів, тому задіяність компаративного аналізу, на думку рецензента, є влучною. На основі компаративного аналізу пасторальної семантики європейської та китайської музики для флейти визначено *стабільні та мобільні складові пасторального комплексу* у творах для флейти XX–XXI ст. та надано порівняльну характеристику пасторального

комплексу у європейській та китайській традиціях у вигляді таблиці (Загальні висновки, с. 178–179).

Методологія дослідження базується також на системному підході, жанрово-стильовому методі та напрацюваннях кафедри інтерпретології та аналізу музики ХНУМ імені І. П. Котляревського (засади аналітичної інтерпретології, виконавський тезаурус сучасної музичної науки – виконавське формотворення, звуковий та звучний образ інструменту, композиторська стратегія, контонаційність та ін.).

У підрозділі 1.1 підіймаються питання флейтології, пропонується розгляд *сучасної флейтології як системи досліджень* за наступними напрямками: історія, теорія гри на флейті, методичні праці і школи, інтерпретологія, яка більш вцілена до вивчення проблем виконавства.

Актуальним на сьогодні є визначення автором дисертації пасторальної семантики європейської та китайської музики для флейти. Автор доходить висновку, що «... в європейській традиції пасторальність проникає майже у всі жанри (окрім концерту для флейти) – мініатюри, соната, концертна п'єса, сюїта; в китайській – переважно мініатюри (флейта соло, з фортепіано, в ансамблі, перекладення, аранжування солоспівів)» (с. 2); також зазначається, що в європейській традиції проявляється *монотембровість* звукового образу інструменту, в китайській – *політембровість* (завдяки алюзіям на тембри різновидів китайської флейти).

Позитивним напрямком дисертаційної праці є розгляд творів для флейти в всіх провідних жанрах та за участю різних виконавських складів. Це твори для флейти соло, з фортепіано та у складі ансамблів, оркестрові твори. За жанром – мініатюри, соната, концерт, великі жанри концертного типу. Окремо робиться наголос на специфіці жанрового синтезу.

За тематикою представлені твори дуже різноманітні. Завдяки такій широкій панoramі автору вдалося вийти на рівень узагальнення різновидів тембробразів і тембросимволів флейти.

У Розділі 2 проаналізовано функціональну роль флейти в симфонічних партитурах китайських композиторів XX ст. та представлено огляд творів для ансамблю за участі флейти, уведено в науковий обіг твори, що ще не ставали об'єктом наукових розвідок. Окремий інтерес викликає комплексний аналіз сонати для флейти і фортепіано Цзін Та, в якому виявлена трактовка жанру через позиції виконавсько-композиторського стилю автора та формулювання нової парадигми флейтової музики XXI ст. Автор дисертаційного дослідження у висновках до 2 розділу наголошує, що «...творчість Цзін Та для флейти на сьогодні, з одного боку, продовжує складені традиції відтворення флейтової образності в китайській культурі, з другого – вписана у контекст найсучасніших композиторських тенденцій, а з третього – налаштована на слухача, що робить її вкрай популярною серед молодих та досвідчених виконавців по всьому світу» (с. 170–171).

Дисертація має логічну структуру і струнку послідовність викладу матеріалу. Завдання відповідають меті і розкриваються в тексті роботи, узагальнюючись в висновках. Окреме значення мають додатки, які вміщують нотні приклади і фото.

З точки зору свого жанрово-стильового наповнення усі проаналізовані в дисертації твори являють собою доволі цікавий і неординарний художній синтез, в якому органічно переплелися різноманітні творчі ідеї і прийоми. Виконуючи одне з поставлених у цій роботі завдань, а саме проаналізувати твори композиторів Китаю для флейти в різних стильових контекстах, Ван Юцзе доходить висновків, що жанрова семантика флейти залишається доволі стабільною, саме тому «...флейта є тембросимволом Китаю, який є центральним у структурі національного флейтового виконавського стилю – як вищого щабля розвитку культури» (с. 180). Стосовно жанрово-стильової системи музики для флейти (та за участі флейти) китайських композиторів XX–XXI ст. зазначається, що вона наразі є відкритою, включає фольклорні елементи, авангард, експеримент, додекафонію.

В дисертації широко представлена історіографія питання, цей аналіз дозволив окреслити найважливіші історичні і теоретичні аспекти представленої теми.

Підкреслю ґрунтовну теоретичну базу та концептуальні методологічні засади дослідження Ван Юцзе. Залучені роботи, які містять історичний, виконавський, жанровий, методичний аспекти вивчення мистецтва виконання на духових інструментах, зокрема – флейті; дослідження тембру, жанру, стилю в музиці; праці, присвячені інструментарію та національній специфіці виконавства, композиторській творчості для флейти. Вагоме значення в даному дослідженні становлять розвідки з музичної семантики та інтерпретології, а також *іншомовні видання*, присвячені флейтовому мистецтву.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Назва підрозділу 1.1. «Обрії сучасної флейтології» не відповідає академічному стилю дисертаційного дослідження, хоча за змістом цей стиль дотримується. Немає нумерації та назв нотних прикладів, таблиць у висновках.

В ході ознайомлення з текстом дисертації виникло наступне питання:

У загальних висновках ви вказуєте, що «узагальнено-сюжетна програмність виявляється найбільш притаманною для програмних творів для флейти китайських композиторів». Поясніть, будь ласка, це положення.

Аналіз дисертації Ван Юцзе **«Жанрова традиція пасіонів у музичному мистецтві XX-XXI століть»**, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 17.00.03 – музичне мистецтво, дає всі підстави дійти єдино можливого висновку: дисертантом розроблено оригінальну наукову концепцію, викладену в завершеному дослідженні, що відповідає чинним вимогам до робіт такого рангу за нормативними документами.

Враховуючи високий ступінь актуальності обраної теми дослідження, достатній рівень обґрунтованості викладених положень і висновків, аргументації наукової новизни, повноту викладу центральних ідей у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, а також той факт, що в роботі не виявлені порушення академічної доброчесності, слід зробити такий висновок: **Ван Юцзе** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – музичне мистецтво.

Доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри теорії музики
ХНУМ імені І. П. Котляревського

Оксана АЛЕКСАНДРОВА